

สรุปสาระสำคัญ
ของ (ร่าง) แผนการพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญา
พ.ศ. ๒๕๖๘ - ๒๕๗๐

๑. ภาพรวมของ (ร่าง) แผนฯ

๑.๑ วิสัยทัศน์

“ระบบเกษตรพันธสัญญามีความเป็นธรรมตามหลักสากล ชับเคลื่อนภาคเกษตรไทยให้เติบโต และแข่งขันได้อย่างยั่งยืน”

๑.๒ วัตถุประสงค์

- ๑) เพื่อกำหนดกลไกในการส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญาให้มีความทันสมัยและสอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป
- ๒) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิต การตลาด สร้างความมั่นคงทางด้านรายได้ให้กับเกษตรกร และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศให้เติบโตอย่างยั่งยืน
- ๓) เพื่อพัฒนาและส่งเสริมการใช้ประโยชน์จาก งานวิจัย เทคโนโลยี และนวัตกรรม ในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของระบบเกษตรพันธสัญญา
- ๔) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมายและพัฒนานโยบายว่าด้วยการส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญาให้มีความเป็นธรรม

๑.๓ เป้าหมายและตัวชี้วัด

๑.๓.๑ เป้าหมายที่ ๑

เกษตรกรและผู้ประกอบธุรกิจทางการเกษตรมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับกฎหมายและมีศักยภาพความพร้อมในการเข้าสู่ระบบเกษตรพันธสัญญา เพื่อพัฒนาคุณภาพและเพิ่มปริมาณการผลิตการบริการ และการค้าสินค้าเกษตรในระบบเกษตรพันธสัญญา

ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายที่ ๑

คู่สัญญาในระบบเกษตรพันธสัญญาเพิ่มขึ้นร้อยละ ๕ ภายในปี พ.ศ. ๒๕๗๐

๑.๓.๒ เป้าหมายที่ ๒

องค์กรมีการกำหนดแนวทางหรือมาตรการเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการบังคับใช้กฎหมายให้มีประสิทธิภาพ โปร่งใส ตรวจสอบได้

ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายที่ ๒

ข้อพิพาทที่เกิดจากสัญญาในระบบเกษตรพันธสัญญา ไม่เกินร้อยละ ๐.๐๕ ของสัญญาทั้งหมด ในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๖๘ - ๒๕๗๐

๑.๓.๓ เป้าหมายที่ ๓

กฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญา มีความสอดคล้องกับสถานการณ์ทางเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายที่ ๓

มีรายงานการประเมินผลสัมฤทธิ์ของพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญา พ.ศ. ๒๕๖๐ ภายในปี พ.ศ. ๒๕๗๐

๒. ประเด็นการพัฒนาภายใต้ (ร่าง) แผนการพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญา พ.ศ. ๒๕๖๘ – ๒๕๗๐

ประเด็นการพัฒนาที่ ๑ ส่งเสริมให้เกษตรกรและผู้ประกอบธุรกิจทางการเกษตรมีความรู้ ความเข้าใจ ที่ถูกต้องเกี่ยวกับกฎหมายและมีศักยภาพความพร้อมเข้าสู่ระบบเกษตรพันธสัญญา

เป้าหมาย

เกษตรกรและผู้ประกอบธุรกิจทางการเกษตรเข้าสู่ระบบเกษตรพันธสัญญาอย่างมีศักยภาพ

ตัวชี้วัดการพัฒนา

- ๑) มีการถ่ายทอดองค์ความรู้ เทคโนโลยีในระบบเกษตรพันธสัญญาเพิ่มขึ้นร้อยละ ๕ ในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๖๘ – ๒๕๗๐
- ๒) มีการนำส่งสำเนาเอกสารสำหรับการขึ้นทะเบียนเกษตรกรในระบบเกษตรพันธสัญญาไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๘๐ ของผู้ประกอบธุรกิจทางการเกษตรที่มีคู่สัญญา ภายในปี พ.ศ. ๒๕๗๐
- ๓) สื่อและข้อมูลเผยแพร่เกี่ยวกับกฎหมายและการทำเกษตรในระบบเกษตรพันธสัญญาที่สามารถเข้าถึงได้ ในระบบดิจิทัลเพิ่มขึ้นร้อยละ ๑๐ ในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๖๘ – ๒๕๗๐

แนวทางการพัฒนา

๑) ส่งเสริมและสนับสนุนการสร้างทัศนคติที่ดีและความเข้าใจแก่เกษตรกรและผู้ประกอบธุรกิจทางการเกษตรได้ใช้ประโยชน์จากกฎหมายเพื่อการพัฒนาการผลิตและตลาดสินค้าเกษตรในระบบเกษตรพันธสัญญา โดยพัฒนาหลักสูตรการเรียนรู้ และผลิตชุดองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องและเหมาะสม เพื่อนำไปสู่การปรับเปลี่ยนทัศนคติ และความคิดเห็นเกี่ยวกับระบบเกษตรพันธสัญญาทั้งด้านกฎหมาย การตีความ การวินิจฉัย ความเสี่ยงและพฤติกรรม ที่มีโอกาสนำไปสู่ความไม่เป็นธรรม สื่อสารสร้างความตระหนักรู้ ความเข้าใจ เพื่อให้เกิดทัศนคติที่ดี ยอมรับ และมีทักษะที่จะใช้ประโยชน์จากกฎหมายเพื่อการพัฒนาความได้เปรียบในการแข่งขันของหน่วยผลิตผ่านช่องทางต่าง ๆ ได้แก่ สื่อ (Media and Digital Media) การเรียนการสอนทั้งในและนอกระบบการศึกษา เว็บไซต์สาธารณะ องค์กรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ส่งเสริมความร่วมมือกับสถาบันการศึกษาเพื่อการวิจัยทางวิชาการ และการจัดเวทีทางวิชาการในประเด็นกฎหมายและการส่งเสริมระบบเกษตรพันธสัญญา ตลอดจนเสริมสร้างขวัญ และกำลังใจที่ดี และส่งเสริมจูงใจให้ผู้ที่อยู่ในระบบเกษตรพันธสัญญาดำเนินธุรกิจอย่างเป็นธรรม

๒) ส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาทักษะการบริหารจัดการการผลิต การตลาด และสินค้า และผลิตภัณฑ์การเกษตรเพื่อให้มีศักยภาพความพร้อมเข้าสู่ระบบเกษตรพันธสัญญา โดยส่งเสริมและถ่ายทอดองค์ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาทักษะการบริหารจัดการการผลิตการตลาดและสินค้าและผลิตภัณฑ์การเกษตรให้แก่เกษตรกรและผู้ประกอบธุรกิจทางการเกษตร อาทิ ด้านการวางแผนการผลิตและการตลาด การบริหารการเงิน การลงทุน การบริหารการผลิต และคุณภาพผลผลิตตลอดห่วงโซ่อุปทาน รวมถึงการเกษตรสมัยใหม่ เพื่อให้มีความสามารถในการผลิต และวิเคราะห์รายละเอียดของสัญญาและบริหารสัญญาให้เกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ และถูกต้องตามกฎหมาย รวมไปถึงส่งเสริมความร่วมมือกับสถาบันการศึกษาเพื่อการวิจัยทางวิชาการ และการจัดเวทีทางวิชาการในประเด็นการพัฒนาทักษะการบริหารจัดการการผลิตและการตลาดสินค้าและผลิตภัณฑ์การเกษตร ในระบบเกษตรพันธสัญญา

๓) ส่งเสริมให้มีระบบนิเวศ (Ecosystem) และโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญ เพื่อสร้างโอกาสการเข้าสู่ระบบเกษตรพันธสัญญา โดยสร้างเครื่องมือและมาตรการภาครัฐเพื่อสนับสนุนการเข้าถึงสินเชื่อ มาตรการทางด้านภาษี และมีใช้ภาษี รวมถึงการส่งเสริมการลงทุนจากภายในประเทศและต่างประเทศ และการเข้าถึงเทคโนโลยี และเครื่องจักรทางการเกษตรเพื่อปรับปรุงเพิ่มผลผลิตการผลิต ส่งเสริมให้มีระบบประกันภัยและการเข้าถึงระบบประกันภัย เพื่อลดความเสี่ยงในการผลิตในระบบเกษตรพันธสัญญา ตลอดจนพัฒนาระบบการบริการภาครัฐดิจิทัล เพื่ออำนวยความสะดวกภายใต้ห่วงโซ่อุปทานการผลิตสินค้าและผลิตภัณฑ์เกษตรในระบบเกษตรพันธสัญญา

ประเด็นการพัฒนาที่ ๒ พัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการองค์กร เพื่อส่งเสริมและบังคับใช้กฎหมายให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย

เป้าหมาย

การบังคับใช้กฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญามีประสิทธิภาพ โปร่งใส ตรวจสอบได้

ตัวชี้วัดการพัฒนา

- ๑) มีการจัดทำตัวอย่างสัญญาแนะนำในระบบเกษตรพันธสัญญาไม่น้อยกว่าปีละ ๖ ฉบับ
- ๒) เอกสารสำหรับการชี้ชวนมีรายละเอียดตรงตามที่พระราชบัญญัติฯ กำหนดอย่างน้อยร้อยละ ๘๐ ภายในปี พ.ศ. ๒๕๗๐
- ๓) มีการถ่ายทอดความรู้และทักษะในการปฏิบัติงานให้แก่เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องไม่น้อยกว่า ๑๐ ครั้งต่อปี
- ๔) กฎหมายลำดับรองได้รับการปรับปรุงให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป อย่างน้อยร้อยละ ๕๐ ภายในปี พ.ศ. ๒๕๗๐
- ๕) ผู้รับบริการเข้าถึงช่องทางการให้บริการผ่านทางระบบสารสนเทศในระบบเกษตรพันธสัญญา เพิ่มขึ้นร้อยละ ๑๐ ในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๖๘ - ๒๕๗๐

แนวทางการพัฒนา

๑) ส่งเสริมและพัฒนาประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมาย เพื่อให้สอดคล้องกับพลวัตการเปลี่ยนแปลงของรูปแบบการผลิตและการดำเนินธุรกิจในระบบเกษตรพันธสัญญา โดยส่งเสริมการถ่ายทอดบทบัญญัติของกฎหมายไปสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม มีการจัดทำเอกสารสำหรับการชี้ชวนและสัญญาที่มีรายละเอียดครบถ้วนสมบูรณ์ รวมถึงส่งเสริมให้มีการกำกับดูแลการทำสัญญาและบริหารสัญญาระหว่างเกษตรกรและผู้ประกอบธุรกิจทางการเกษตร ให้มีความเป็นธรรมเพื่อสร้างความร่วมมือในการผลิตและส่งมอบการผลิตตามสัญญา รวมทั้งลดความเหลื่อมล้ำด้านข้อมูล และลดข้อพิพาทระหว่างคู่สัญญา

๒) สร้างระบบการป้องกัน ป้องปราม รวมถึงการถ่ายทอดและพัฒนาทักษะการวินิจฉัยกฎหมาย การไกล่เกลี่ยข้อพิพาท และการแสวงหาข้อเท็จจริงทางวิทยาศาสตร์ ให้สอดคล้องสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง โดยพัฒนาระบบการป้องกันและป้องปรามการกระทำความผิด โดยสร้างกลไก มาตรการ และเครื่องมือการตรวจสอบ สอบทานความเป็นธรรมของระบบเกษตรพันธสัญญา รวมทั้งติดตามและเฝ้าระวังข่าวปลอม (Fake news) และพฤติกรรม ที่อาจเข้าข่ายหลอกลวงหรือเอาเปรียบคู่สัญญาอีกฝ่ายอย่างไม่เป็นธรรม ส่งเสริมให้เกษตรกรมีการรวมกลุ่มเป็นองค์กรทางการเกษตรตามกฎหมาย เพื่อการเพิ่มระดับการต่อรองด้านการผลิตและการตลาด ตลอดจนเฝ้าระวังความไม่เป็นธรรมในระบบเกษตรพันธสัญญา ตลอดจนมีการจัดทำมาตรการในการติดตามและดูแลผู้ที่เคยฝ่าฝืนหรือกระทำความผิด และคู่สัญญาที่ได้รับผลกระทบจากการไม่ปฏิบัติตามสัญญาเพื่อให้มีทัศนคติที่ดีต่อระบบเกษตรพันธสัญญา

๓) ศึกษาและพัฒนากฎหมายลำดับรองให้เหมาะสมและเท่าทันการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม โดยศึกษาและประเมินสภาพแวดล้อมการผลิต โครงสร้างตลาดสินค้าและตลาดปัจจัยการผลิต ระบบการเกษตรสมัยใหม่ ปัญหาข้อร้องเรียน ความเหลื่อมล้ำไม่เป็นธรรม โดยรวบรวมวิเคราะห์ผลการดำเนินการตามกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมายที่ผ่านมา เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงกฎหมายลำดับรองให้ครอบคลุม มีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ ผ่านกลไกการรับฟังความคิดเห็นจากเหตุการณ์เชิงประจักษ์และประสบการณ์ของภาครัฐ เอกชน ผู้ประกอบธุรกิจทางการเกษตร เกษตรกร และสถาบันการศึกษา รวมทั้งมีการพัฒนาปรับปรุงกฎหมายลำดับรองให้เหมาะสมและเท่าทันการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม

๔) จัดทำและพัฒนาระบบการบริหารและบริการที่ทันสมัยเพื่อให้หน่วยงาน และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องสามารถปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามกฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพ โดยพัฒนาและสร้างทักษะบุคลากร ด้านกฎหมาย การตีความ และการวินิจฉัยกฎหมาย การบริหารสัญญา และด้านระบบการบริหารจัดการเกษตรสมัยใหม่ ผ่านหลักสูตรการฝึกอบรมของส่วนราชการ ภาคเอกชน และการเรียนรู้ในระบบ Digital Learning พัฒนาข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) และการวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่เพื่อการบริหารจัดการภาครัฐ และเปิดเผยข้อมูล (Open Data) แก่เกษตรกร ผู้ประกอบธุรกิจทางการเกษตร และภาคประชาชน เพื่อส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากข้อมูลในเชิงธุรกิจ การลงทุน การผลิต และการตลาด ปรับปรุงโครงสร้างองค์กรและพัฒนากลไกการขับเคลื่อนระบบเกษตรพันธสัญญา ทุกระดับ ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ตลอดจนมีการพัฒนางานบริการดิจิทัล โดยการอำนวยความสะดวก และลดต้นทุนในการประกอบธุรกิจ รวมทั้งบริการแพลตฟอร์มในการจับคู่ทางธุรกิจ (Business matching) และบริการองค์ความรู้ ในการเพิ่มผลิตภาพการผลิตของเกษตรกรและผู้ประกอบธุรกิจทางการเกษตร

ประเด็นการพัฒนาที่ ๓ พัฒนากฎหมายให้ทันสมัยและเหมาะสมกับสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลง สอดคล้องกับบริบทของสังคมและเอื้อต่อการพัฒนาประเทศ

เป้าหมาย

รายงานการประเมินผลสัมฤทธิ์ของพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญา พ.ศ. ๒๕๖๐ ภายในปี พ.ศ. ๒๕๗๐

ตัวชี้วัดการพัฒนา

- ๑) มีผลการรับฟังความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องในการประเมินผลสัมฤทธิ์ของพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญา พ.ศ. ๒๕๖๐ ภายในปี พ.ศ. ๒๕๗๐
- ๒) มีผลการศึกษาแนวโน้มการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และบริบททางกฎหมาย ที่เปลี่ยนแปลงในอนาคต

แนวทางการพัฒนา

ประเมินผลสัมฤทธิ์และศึกษาวิเคราะห์สภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง เพื่อพัฒนากฎหมายให้ส่งเสริมความได้เปรียบในการแข่งขัน ลดความเหลื่อมล้ำ สร้างความเป็นธรรม โดยจัดให้มีระบบการประเมินผลสัมฤทธิ์ของพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญา พ.ศ. ๒๕๖๐ โดยจัดระบบการรวบรวมชุดข้อมูล และตัวแปรปัจจัยสำคัญที่นำไปสู่การวิเคราะห์และประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย ศึกษาแนวโน้มการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และบริบททางกฎหมายที่เปลี่ยนแปลงในอนาคต เพื่อให้ได้ข้อมูลประกอบการพัฒนากฎหมายให้ทันสมัยและมีประสิทธิภาพ ตลอดจนสนับสนุนการพัฒนาระบบบริหารจัดการและเสนอร่างกฎหมายให้มีประสิทธิภาพ